

Łomża, dnia 28.04.2016

MOPS.0711.9.2016

Przewodniczący
Rady Miejskiej Łomży

Na podstawie art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przedkładam Program Wspierania Rodziny w mieście Łomża na lata 2016-2018 celem przyjęcia na najbliższej sesji Rady Miejskiej Łomży.

W załączeniu projekt uchwały oraz Program Wspierania Rodziny w mieście Łomża na lata 2016-2018.

Z poważaniem

z up. PREZYDENTA MIASTA
dr Agnieszka Barłowska-Muzyk
ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA

UCHWAŁA Nr...../2016
RADY MIEJSKIEJ W ŁOMŻY

z dnia.....

**w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny w mieście Łomża
na lata 2016-2018”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2016.446) w związku z art. 176 pkt.1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.) Rada Miejska Łomży uchwała , co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Program wspierania rodziny w mieście Łomża na lata 2016-2018, który stanowi załącznik do uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Łomża.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej Łomży

Wiesław Tadeusz Grzymała

RADCA PRAWNY

Beata Jagielak-Dardzińska

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Łomży
mgr inż. Wiesław Jagielak

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej Łomży z dnia

Program wspierania rodziny w mieście Łomża na lata 2016-2018

Łomża kwiecień 2016

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Podstawy prawne do realizacji Programu.....	4
2. Sytuacja rodzin zamieszkałych w mieście Łomża.....	6
3. Założenia Programu	14
3.1. Cel główny	14
3.2. Cele szczegółowe	14
4. Realizatorzy Programu.....	19
5. Monitoring i finansowanie Programu.	20
Podsumowanie.	20
Spis tabel	21

Wstęp

Rola i model rodziny zmieniają się i ulegają stałej ewolucji na przestrzeni wieków. Obecnie pojawia się coraz więcej związków analogicznych do małżeństwa, niesformalizowanych, rodzin niepełnych, zrekonstruowanych. Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka. Rodzina powinna zabezpieczać nie tylko jego potrzeby biologiczne i materialne ale również psychiczne, takie jak potrzeba miłości, poczucia bezpieczeństwa, przynależności czy szacunku.

Oddziaływanie rodziny zaczyna się najwcześniej, bo od chwili narodzin, ale też trwa najdłużej. To właśnie rodzina przekazuje dziecku wartości, normy, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa, do którego przynależy.

Opieka nad dzieckiem i rodziną zajmuje szczególne miejsce w systemie polityki i pomocy społecznej. Bardzo ważne jest, aby rodzina jako środowisko wychowawcze stanowiła wzorzec odniesienia, dawała psychiczne oparcie i świadomość, że jest się kochanym. Rodzina funkcjonująca prawidłowo powinna dawać dziecku możliwość rozwoju i przygotować do pełnienia przyszłych ról społecznych.

Każda rodzina jest niepowtarzalna, ma swój indywidualny klimat, w którym wzrasta człowiek. Uzależnienia, przemoc, bezrobocie i ubóstwo powodują dezorganizację życia rodzinnego, a przecież dom rodzinny nie może stać się źródłem niepokoju, rozczarowania czy życiowych porażek. Istotne jest, by rodzice rozumieli potrzeby dziecka i umieli ochronić je przed zagrożeniami.

Dla każdego człowieka rodzina powinna stać się wartością piękną i niepowtarzalną. Współczesny świat niesie za sobą wiele różnych niebezpieczeństw, dlatego tak ważne są działania profilaktyczne oraz wielokierunkowa pomoc i wsparcie dla rodzin nie tylko w sytuacji kryzysu ale też w zwykłym, codziennym życiu.

1. Podstawy prawne do realizacji Programu

Program Wspierania Rodziny w mieście Łomża na lata 2016-2018 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek opracowania 3-letniego programu wynika wprost z art. 176 pkt. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Program Wspierania Rodziny dla miasta Łomża jest spójny z przepisami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny oraz innymi dokumentami takimi jak:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.),
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 z późn. zm.),
- ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (j.t. Dz.U z 2015r poz. 163 z poz. zm),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 – tekst jednolity z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2008 Nr 164 poz. 1027 - tekst jednolity z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 nr 1118 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r, poz. 1390 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332),

- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567),
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, (Dz. U. poz. 195 z 17 lutego 2016).

Istotnym dokumentem określającym zasady i obszary działań w realizacji regionalnej polityki społecznej jest „Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020”. Strategia skupia kierunki działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, zapobiegania procesom wykluczenia społecznego oraz stwarzania warunków umożliwiających osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych. Misją Strategii jest: „Wzrost jakości życia mieszkańców województwa podlaskiego zapewniający możliwość integracji, wypełniania ról społecznych i równego dostępu do wszelkich praw, zasobów, dóbr i usług” a pierwszy obszar strategiczny to: „Zaspokajanie potrzeb rodzin w województwie podlaskim”.¹

Kolejnym ważnym dokumentem umożliwiającym jednostkom samorządu terytorialnego zarządzanie działaniami, które pozwalają na dostosowanie jednostek do istniejących uwarunkowań społeczno-gospodarczych jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia jako misję określa: „Podniesienie jakości życia mieszkańców miasta Łomża oraz wzrost poziomu ich integracji i aktywności społeczno – zawodowej”. Pierwszy cel strategiczny Strategii dotyczy wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Cel ten został wytyczony w odpowiedzi na problemy i potrzeby społeczne rodzin korzystających z pomocy społecznej, występujące problemy w rodzinach, niewypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz występujące zjawisko przemocy w rodzinach.²

W mieście realizowany jest również „Łomżyński Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Uzależnień na 2016 rok” w którym pomoc dziecku i rodzinie zajmuje szczególne miejsce.

Priorytetowe zadania Programu to:

- Ograniczenie rozmiarów szkód zdrowotnych spowodowanych nadużywaniem napojów alkoholowych i zażywaniem środków psychoaktywnych.
- Ograniczenie rozmiarów zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych nadużywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków oraz przemocą w rodzinie.

¹ Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020 str. 130.

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Łomża na lata 2016 – 2021 str. 53.

- Zapobieganie spożywaniu napojów alkoholowych oraz innych środków psychoaktywnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Na terenie miasta Łomży realizowany jest Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łomży na lata 2016-2018. Celem Programu jest:

- Rozwijanie i doskonalenie systemu pieczy zastępczej.
- Promowanie rodzinnej opieki zastępczej jako wiodącej formy zabezpieczania dzieci, których rodzice nie są w stanie wypełniać rodzicielskich obowiązków.
- Budowanie świadomości społecznej, że opieka zastępcza nad dzieckiem jest częścią systemu pomocy społecznej.
- Minimalizowanie opieki instytucjonalnej.
- Doskonalenie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej. są programy wspierające dziecko i rodzinę:

Programy realizujące działania profilaktyczne dla rodzin zamieszkałych w Łomży o charakterze zapobiegającym powstawaniu trudnych sytuacji życiowych:

- Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020.
- Miejski Program Osłonowy w zakresie pomocy finansowej na zakup leków dla mieszkańców miasta Łomża na lata 2015 – 2017.

2. Sytuacja rodzin zamieszkałych w mieście Łomża

Łomża jest miastem na prawach powiatu leżące we wschodniej Polsce nad rzeką Narew. Jest trzecim pod względem ludności miastem w województwie podlaskim. Stopa bezrobocia w regionie łomżyńskim jest wyższa od średniej krajowej. Poziom osiągniętych dochodów mieszkańców Łomży oceniany jest jako niski w stosunku do wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Liczba mieszkańców w Łomży spada od 2002 roku. Wpływ na tendencję spadkową ma niż demograficzny dotykający w znacznym stopniu cały kraj oraz wysoka migracja spowodowana brakiem pracy. Z prognozy demograficznej GUS do 2050 roku wynika, że utrzyma się tendencja spadkowa liczby ludności w Łomży

Tabela 1. Liczba mieszkańców Łomży według wieku i płci.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Mieszkańcy	60470	62779	62779
Wiek 0-17	12122	11142	11037
Kobiety	5454	5467	5408
Mężczyźni	5668	5675	5629
Wiek produkcyjny	39632	41653	41274
Kobiety (18-59)	19376	20226	19984
Mężczyźni (18-64)	20256	21427	21290
Wiek poprodukcyjny	9716	9916	10468
Kobiety (60 i więcej)	6775	6895	7222
Mężczyźni (64 i więcej)	2941	3021	3246

Opracowanie MOPS w Łomży na podstawie Ocena Zasobów Pomocy Społecznej (OZPS).

Jednym z zadań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać. W szczególnie trudnych sytuacjach znajdują się rodziny, niepełne, wielodzietne, dotknięte chorobą, niepełnosprawnością, uzależnione. W rodzinach tych najczęściej występuje nakładanie się czynników negatywnych np. niedostatek, ubóstwo, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza itp. Oprócz wsparcia finansowego udzielanego przez Ośrodek Pomocy, rodziny otrzymują pomoc o charakterze niematerialnym w formie pracy socjalnej. Definicja międzynarodowa pracy socjalnej stwierdza, że jest to „zawód, który dla zwiększania dobrostanu promuje społeczne zmiany, rozwiązywanie problemów we wzajemnych ludzkich relacjach oraz wzmocnienie (empowerment) i wyzwolenie ludzi. Korzystając z teorii ludzkich zachowań i systemów społecznych, praca socjalna ingeruje dokładnie tam, gdzie dochodzi do wzajemnego oddziaływania ludzi i środowiska. Podstawowymi zasadami pracy socjalnej są prawa człowieka i sprawiedliwość społeczna”³. W komentarzach do definicji za misję pracy

³ Definicja wypracowana przez International Federation of Social Workers.

socjalnej uznano „umożliwienie wszystkim ludziom rozwoju ich pełnego potencjału, wzbogacenie ich życia i zapobieganie dysfunkcjom.

Pomoc udzielana jest indywidualnie dla każdej rodziny, problemy klientów rozpatrywane są w kontekście ich uwarunkowań i możliwości tak, aby uzyskać optymalne rozwiązania z trudnej sytuacji. Obecnie świadczona praca socjalna wymaga od pracowników socjalnych nie tylko zaangażowania w pomaganie ale również wszechstronnej wiedzy i kompetencji oraz elastycznego podejścia do pracy z rodziną.

Tabela 2. Zestawienie danych o rodzinach zamieszkałych na terenie miasta Łomża.

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba mieszkańców Łomży	60470	62711	62779
Liczba osób bezrobotnych	4095	3751	3156
Osoby wykonujące prace społecznie użyteczne	25	21	48
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	1905	1732	1823
Liczba pracowników socjalnych	33	37	34
Liczba rodzin na rzecz których świadczona była praca socjalna	1736	1774	1578
Liczba zawartych kontraktów	186	233	208
Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	403	407	826
Liczba asystentów rodziny	5	5	4
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	66	67	63
Liczba dzieci objętych pomocą asystenta rodziny	107	135	119
Liczba dzieci pozostających w pieczy zastępczej	87	61	70
Liczba rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	3008	2826	2825
Liczba osób otrzymujących świadczenie rodzicielskie	-	-	138
Liczba rodzin korzystających z karty dużej rodziny: rządowa ,	-	568	299

Liczba osób otrzymujących jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka (rządowy)	441	477	455
Liczba rodzin korzystających z karty dużej rodziny: łomżyńska	112	69	698
Liczba osób korzystających z funduszu alimentacyjnego	318	338	313
Liczba osób korzystających z dodatku mieszkaniowego	2946	2590	2813

Źródło: dane MOPS w Łomży.

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych i umożliwia im życie w godnych warunkach przy uwzględnieniu możliwości prawnych i finansowych instytucji pomocy społecznej.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób w rodzinie korzystających z pomocy społecznej.

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rok 2013	1905	4601
Rok 2014	1960	4145
Rok 2015	1823	4268

Źródło: Dane MOPS w Łomży.

Liczba osób korzystających z pomocy jest zmienna i ma tendencję spadkową w porównaniu z rokiem 2013. Analizując dane ze sprawozdań rocznych działalności MOPS można zaobserwować zwiększoną aktywność zgłaszania się klientów o pomoc w okresie zimowym, co jest związane ze zmniejszeniem ofert pracy w sektorze rolnym i budowlanym. Należy również wziąć pod uwagę zmieniające się warunki społeczno gospodarcze w Łomży, migracje oraz efektywność pracy socjalnej, w wyniku której część klientów usamodzielnia się i nie korzysta z pomocy społecznej.

Tabela 4. Rodziny z dziećmi korzystające z MOPS

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Rodziny z dziećmi	876	869	795
o liczbie dzieci 1	354	355	322
2	298	295	266
3	134	135	131
4	60	56	53
5	19	21	16
6 i więcej	11	7	7

Źródło: Dane MOPS w Łomży.

Z danych przedstawionych w tabeli można zauważyć tendencję do zmniejszania się liczby rodzin z dziećmi, które korzystają z pomocy społecznej. Najwięcej jest rodzin wychowujących jedno lub dwoje dzieci, a najmniej rodzin z czwórką i większą liczbą dzieci. Powodem korzystania z pomocy MOPS są przesłanki przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5. Powody udzielonego wsparcia

Przyczyna udzielania wsparcia	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Ubóstwo	1440	1393	1172
Sieroctwo	0	0	1
Bezrobocie	1077	1014	939
Potrzeba ochrony macierzyństwa	85	95	86
Długotrwała choroba	414	380	356
Niepełnosprawność	424	475	504
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	173	188	204
Alkoholizm	54	61	37
Przemoc w rodzinie	19	18	13

Źródło: dane MOPS.

Najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo (próg dochodowy poniżej 514 złotych w rodzinie) i bezrobocie.

Obecnie obserwuje się tendencję wzrostową w zakresie obniżenia poziomu życia mieszkańców, który powoduje problemy zdrowotne i bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

Brak stabilnych dochodów często skutkuje uzależnieniami i rozpadem rodziny. Wiele rodzin boryka się z trudnościami w zaspokajaniu potrzeb socjalno-bytowych i wypełnianiu ról rodzicielskich.

Tabela 6. Rodziny, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych korzystające z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	173	188	204
W tym liczba rodzin niepełnych	140	146	157
W tym liczba rodzin wielodzietnych	41	51	58
Alkoholizm	54	61	37

Źródło: MOPS w Łomży

Z powyżej przedstawionej tabeli wynika, że następuje stały wzrost liczby rodzin niepełnych korzystających z pomocy MOPS co związane jest ze zmianami w strukturze polskich rodzin (rozwoły, związki partnerskie).

Rodziny posiadające troje i więcej dzieci stanowią rodzinę wielodzietną, natomiast rodziny niepełne to rodziny w których opiekę nad dziećmi sprawuje jedno z rodziców.

Naturalnym miejscem wychowywania dziecka jest jego rodzina, dlatego praca z rodziną w kryzysie jest priorytetowym zadaniem służb społecznych.

Rodziny niewydolne wychowawczo mogą skorzystać z pomocy z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, posiłki) oraz ze wsparcia asystenta rodziny lub mieć zasądzony nadzór kuratora. Metody pracy asystenta rodziny i pracownika socjalnego są dostosowywane indywidualnie do sytuacji rodziny i występujących w nich problemów.

W przypadku, gdy praca z rodziną nie przynosi pozytywnych efektów i dobro dziecka jest zagrożone, zachodzi konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Podstawą systemu pieczy zastępczej jest rodzinna forma opieki zastępczej. Do opieki instytucjonalnej trafiają nastoletni wychowankowie. Zabranie dziecka z domu rodzinnego jest dla niego silnym przeżyciem, ale też często terapią „wstrząsową” dla rodziny, motywującą do dobrej zmiany.

Asystent rodziny wspiera rodzinę w procesie naprawczym mającym na celu powrót dziecka do rodziców. Ważna jest współpraca wszystkich instytucji pracujących z rodziną.

Rodziną opiekę zastępczą w mieście Łomży realizuje Centrum Pieczy Zastępczej, będące organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela 7. Liczba dzieci z Łomży umieszczanych w poszczególnych latach w pieczy zastępczej.

Rok	2013	2014	2015
W rodzinach zastępczych	8	5	13
W placówce opiekuńczo - wychowawczej	7	2	9

Dane Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży(CPZ).

W 2015 r. z liczby 13 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, dwoje dzieci po kilku miesiącach wróciło pod opiekę rodziców /praca asystenta rodziny/, troje dzieci zostało przysposobionych. W 2015 r. z liczby 9 dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej troje wróciło do rodziny naturalnej / dwoje dzięki pracy asystenta rodziny/.

Rodziny zamieszkałe w Łomży mają możliwość korzystania z następujących form pomocy:

- świadczenia pieniężne realizowane przez MOPS (zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne celowe, zwrotne) ,
- świadczenia niepieniężne (posiłek, schronienie, ubranie, potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, praca socjalna, usługi opiekuńcze)w MOPS,
- wykonywanie prac społecznie użytecznych organizowanych przez MOPS i PUP,
- pomoc osobom uzależnionym od alkoholu (działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych),
- pomoc ofiarom i sprawcom przemocy (działalność MOPS, Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie),
- poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne) w OIK i punktach bezpłatnej pomocy prawnej,
- pomoc asystenta rodziny w Centrum Pieczy Zastępczej,
- świadczenia rodzinne i alimentacyjne (zasiłki rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenia rodzicielskie, zasiłek dla opiekuna, gminne jednorazowe świadczenie z fundusz alimentacyjny) wypłacane przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia,

- karta dużej rodziny, łomżyńska karta dużej rodziny realizowane przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia),
- stypendia i zasiłki szkolne (Wydział Oświaty, Prezydent Miasta Łomża),
- działalność organizacji pozarządowych i kościelnych,
- wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznych i opieki zdrowotnej.

Część wyżej wymienionych zadań, np. zagadnienia uzależnień, przemocy, pomocy psychologicznej jest realizowana poprzez interdyscyplinarną współpracę instytucji oraz organizacji społecznych działających w danym obszarze, m.in. szkoły podstawowe i gimnazja, Policję, Straż Miejską, kuratorów sądowych, poradnie leczenia uzależnień.

3. Założenia Programu

Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie wspierania rodziny na terenie Miasta Łomża. Głównym założeniem Programu jest tworzenie wielokierunkowego wsparcia w zakresie zabezpieczenia potrzeb rodziny, poprawy jakości życia i przeciwdziałania dysfunkcji rodziny oraz wsparcie w sytuacjach trudnych i zapobieganie powstawaniu sytuacjom mającym niekorzystny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2016-2018.

3.1. Cel główny

**Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny, dzieci
i młodzieży w prawidłowym funkcjonowaniu.**

3.2. Cele szczegółowe

- 1. Pomoc w tworzeniu odpowiednich warunków materialno-bytowych dla rodzin wychowujących dzieci.**
- 2. Prowadzenie działalności sprzyjającej umacnianiu rodziny i właściwego wypełniania roli opiekuńczo – wychowawczej.**
- 3. Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zapobieganie zjawisku przemocy.**

Cel szczegółowy 1	
Pomoc w tworzeniu odpowiednich warunków materialno-bytowych dla rodzin wychowujących dzieci.	
Lp.	Zadanie
1	<p>Wskaźnik</p> <p>Liczba osób otrzymujących pomoc z MOPS.</p> <p>Liczba osób otrzymujących świadczenia z Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia.</p> <p>Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny.</p> <p>Liczba rodzin korzystających z programu 500+.</p> <p>Liczba rodzin korzystających ze wsparcia POPŻ.</p> <p>Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne z Wydziału Oświaty.</p> <p>Liczba dzieci korzystających z programu dożywiania.</p> <p>Liczba rodzin objętych pomocą w ramach akcji pomocowych (szlachetna paczka, zbiórki żywności).</p>
<p>Przewidywane efekty: Poprawa jakości życia rodzin z dziećmi, poprawa funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym. Termin realizacji - lata 2016-2018. Realizatorzy: MOPS, Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia, Organizacje pozarządowe, Wydział Oświaty.</p>	
Cel szczegółowy 2	
Prowadzenie działalności sprzyjającej umacnianiu rodziny i właściwego wypełniania roli opiekunów – wychowawczej.	
Lp.	Zadanie
1	<p>Wskaźnik</p> <p>Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego.</p> <p>Poradnictwo rodzinne (prawne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne i inne).</p>

2	Zapewnienie pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.
3	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy opiekuńczo-wychowawczej.	Liczba dzieci umieszczonych w Pieczy Zastępczej i Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej.
4	Praca socjalna z rodziną.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
5	Motywowanie do podejmowania leczenia osób uzależnionych i terapii osób współuzależnionych.	Liczba wszczętych postępowań, liczba wniosków skierowanych do sądu.
6	Monitorowanie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej w rodzinach dysfunkcyjnych.	Liczba rodzin z dziećmi objętymi opieką kuratora. Liczba wniosków o skontrolowanie władzy rodzicielskiej.
7	Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
8	Organizowanie pomocy w nauce dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z palcówek wsparcia dziennego, wypoczynku letniego, zimowego, zajęć sportowych. Liczba dzieci korzystających z pomocy w nauce.
9	Podnoszenie kompetencji rodziców.	Liczba wolontariuszy.
10	Wspieranie działań w zakresie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży.	Liczba rodziców biorących udział w szkoleniach, warsztatach dotyczących pełnienia ról rodzicielskich. Liczba dzieci i młodzieży otrzymujących stypendia, nagrody.
11	Podnoszenie kwalifikacji kadry działającej na rzecz dziecka i rodziny.	Liczba przeszkolonych osób, które podniosły kwalifikacje.
<p>Przewidywane efekty: poprawa funkcjonowania rodzin, Integracja rodzin, umocnienie więzi rodzinnych, wzrost kompetencji rodziców, zagospodarowanie wolnego czasu i poszerzenie zainteresowań dzieci i młodzieży, poprawa wyników w nauce, zmniejszenie liczby rodzin z problemem alkoholowym,</p>		

promowanie zdrowia i kultury fizycznej zwiększenie świadomości rodziców – opiekunów dotyczących potrzeb dzieci i rozwiązywania problemów wychowawczych, poprawa funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym, zwiększenie kompetencji osób zajmujących się pracą z dzieckiem i rodziną.
 Termin realizacji - lata 2016-2018. Realizatorzy: MOPS, Centrum Pieczy Zastępczej, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza. Organizacje pozarządowe, OIK, Wydział Oświaty.

Cel szczegółowy 3

Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zapobieganie zjawisku przemocy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik
1	Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych zapobiegających dysfunkcjom rodzin i uzależnieniom.	Liczba programów. Liczba uczestników.
2	Wspieranie i rozwój placówek wsparcia dziennego (świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, ogniska wychowawcze i inne).	Liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego.
3	Wspieranie i rozwój zastępczych form opieki rodzinnej.	Liczba dzieci objętych pomocą. Liczba zawodowych rodzin zastępczych.
4	Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki rodzinnej.	Liczba przeszkolonych osób na rodziny zastępcze. Liczba przeprowadzonych procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem dziecka. Liczba wychowanków. Liczba indywidualnych programów usamodzielnienia.

5	<p>Inicjowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz rozwiązywania trudności w rodzinach.</p>	<p>Liczba świadceń. Liczba grup roboczych, liczba posiedzeń LZI, Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych, Liczba rodzin objętych pomocą. Liczba dzieci powracających do rodziny biologicznej.</p>
6	<p>Tworzenie warunków do powrotu dzieci do rodziny biologicznej.</p>	<p>Przewidywane efekty: podniesienie świadomości rodzin z dziećmi w zakresie uzależnień, zjawiska przemocy, zdrowego stylu życia, poprawa warunków dla rozwoju, podniesienie jakości życia dziecka, tworzenie warunków do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym dla wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki rodzinnej, zwiększenie świadomości rodziców – opiekunów w zakresie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu i stosowania przemocy, zwiększenie współpracy organizacji i instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, zmniejszenie liczby dzieci pozostającej w opiece instytucjonalnej lub rodzinach zastępczych. Termin realizacji - lata 2016-2018. Realizatorzy: MOPS, Centrum Pieczy Zastępczej, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza. Organizacje pozarządowe, OIK, Wydział Oświaty, Ośrodek Adopcyjno Opiekuńczy, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Miejska Policji, Lokalny Zespół Interdyscyplinarny.</p>

4. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu są wszystkie instytucje i organizacje zaangażowane w pracę z rodziną a w szczególności:

- Urząd Miasta,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Sąd Rejonowy III Wdział Rodzinny i Nieletnich,
- Komenda Miejska Policji,
- Centrum Pieczy Zastępczej,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Lokalny Zespół Interdyscyplinarny,
- Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Poradnie leczenia uzależnień,
- Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Organizacje Kościelne,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Caritas,
- Organizacje Pozarządowe,
- Szkoły wszystkich typów i inne placówki oświatowe,
- Uczelnie wyższe,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Przedszkola i Żłobki,
- Świetlice,
- Placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- Poradnie psychologiczno- pedagogiczne,
- Jednostki ochrony zdrowia,
- Instytucje kultury i sportu,
- Wolontariat
- inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny.

5. Monitoring i finansowanie Programu.

Koordynatorem Programu zadań będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomży. Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco poprzez współpracę z rodzinami i zaangażowanymi podmiotami, przewiduje się również sporządzanie corocznego sprawozdania z realizacji Programu. W przypadku konieczności wprowadzania zmian Program będzie podlegał aktualizacji. Program stanowi dokument otwarty i może podlegać modyfikacjom w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych miasta Łomża.

Przewidywane źródła finansowania:

1. budżet samorządowy,
2. budżet państwa,
3. środki własne instytucji i organizacji pozarządowych,
4. środki zewnętrzne.

Podsumowanie.

Program Wspierania Rodziny w mieście Łomża na lata 2016-2018 jest zgodny z celami i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Łomża na lata 2016-2021. Program zakłada, że stworzenie właściwych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodziny, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji, promowanie rodzinnego stylu życia wpłynie na poprawę jakości życia rodzin, dzieci i młodzieży na terenie miasta Łomża oraz przyczyni się do zmniejszenia występowania dysfunkcji i niekorzystnych zjawisk zagrażających kondycji rodziny.

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i ich rodziny.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców Łomży według wieku i płci.	8
Tabela 2. Zestawienie danych o rodzinach zamieszkałych na terenie miasta Łomża.	9
Tabela 3. Liczba rodzin i osób w rodzinie korzystających z pomocy społecznej.	10
Tabela 4. Rodziny z dziećmi korzystające z MOPS.....	11
Tabela 5. Powody udzielonego wsparcia.	11
Tabela 6. Rodziny w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych korzystające z pomocy społecznej.	12
Tabela 7. Liczba dzieci z Łomży umieszczanych w poszczególnych latach w pieczy zastępczej.	13

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Łomży
mgr inż. Wiesław Jagielak